

Професійне становлення й розвиток особистості майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти

Тетяна Пятничук
науковий співробітник лабораторії
дистанційного професійного навчання
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України,
кандидат педагогічних наук

Сьогодні суспільство ясно розуміє, що вчительство визначає зміни у реалізації реформ. Подвійна роль педагогів у освітніх реформах – бути суб'єктом і об'єктом реформацій – робить професійний розвиток вчителів зоною виклику [1]. Саме тому в сучасності активно розробляються нові підходи і стратегії професійного становлення й розвитку особистості педагога.

У Енциклопедії освіти (за ред. В. Кременя) професійний розвиток визначається як процес формування суб'єкта професійної діяльності, системи певних властивостей в умовах неперервної професійної освіти, самовиховання та здійснення професійної діяльності [2]. С. Дей визначає професійний розвиток особистості як процес, у ході якого педагог самостійно або разом зі своїми колегами розвиває знання, уміння, професійне мислення, планування і практику роботи з учнями й колегами на кожному етапі свого професійного життя [3].

Діагностику розвитку професійної компетентності майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти ми розглядаємо на основі особистісно-орієнтованого підходу, характеристиками якого є особистісна орієнтованість, самостійність, умотивованість навчання, життєвий і практичний досвід, спрямованість на розв'язання проблем професійного розвитку. Метою цього підходу є виявлення індивідуальних пізнавальних здібностей педагогів; максимальне вивчення й використання їхнього індивідуального досвіду; допомога кожному у пізнанні себе, самовизначенні і самореалізації. Зазначимо, що в організації навчання та розвитку педагогічних працівників із наявних технологій, форм і методів навчання, які впроваджуються в системі освіти, потрібно обирати ті, що найбільше сприяють формуванню у фахівців професійної компетентності (налаштувань, цінностей,

знань, умінь і навичок, якостей) необхідних для якісного здійснення професійної діяльності.

Для нашого дослідження важливим є результати використання науковцями акмеологічного підходу до діагностики розвитку професійної компетентності, який визначає суб'єктивні та об'єктивні фактори, які сприяють досягненню вершин професіоналізму: рівень та якість освіти, здобутої дорослою людиною, її задатки, здібності, компетентність тощо [4].

Ознаками цього підходу є орієнтація на удосконалення на всіх етапах життя й діяльності людини; усебічний розвиток свідомості й діяльності груп (товариств), переконаність у можливості масового вдосконалення; оптимістичне бачення людини, її можливостей, майбутнього; проектування вищих досягнень як окремими особами, так і групами й товариствами.

Робота майстра виробничого навчання щодо власного професійного зростання є системою, включає професійний та індивідуально-особистісний розвиток та передбачає складові:

- самоосвітня діяльність: робота над індивідуальною темою, оформлення результатів своєї роботи (звіти, публікації, виступи, портфоліо тощо), участь у педагогічних конкурсах, виставках, педагогічних читаннях, конференціях;

- участь у методичній роботі закладу освіти: проведення відкритих уроків, майстер-класів, виховних заходів, участь у роботі методичних об'єднань, виставок, організація конкурсів професійної майстерності; розроблення освітніх програм, методичних матеріалів, написання статей до фахових видань, творча діяльність (гуртки, експериментальна робота); участь у реалізації соціальних проектів та програм.

Велика роль у розвитку професійної компетентності майстрів виробничого навчання належить закладу професійної (професійно-технічної) освіти, одним із завдань якого є стимулювання цілеспрямованого безперервного підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, росту їх професійної майстерності, розвитку творчої ініціативи, підвищення престижу й авторитету, забезпечення ефективності освітнього

процесу. Заклад освіти забезпечує: розроблення та впровадження комплексу заходів для професійного росту педагогів; створення робочих місць педагогічних працівників та умови для науково-методичної та творчої роботи; висвітлення результатів роботи; здійснення контролю за творчою та самоосвітньою роботою; удосконалення підготовки методичних матеріалів; удосконалення індивідуальних видів роботи з педагогами; планування та проведення відкритих уроків; упровадження механізму стимулювання педагогічних працівників; вироблення лідерських якостей, удосконалення атестації на рівні закладу тощо.

Заклад професійної (професійно-технічної) освіти для професійного розвитку майстра виробничого навчання використовує різні форми роботи: індивідуальні (самоосвіта, творчі звіти, курси підвищення кваліфікації тощо); колективні (професійні конкурси, тренінги, школа молодого майстра, семінари, конференції, тижні педагогічної майстерності, педагогічні читання тощо); групові (дискусії, предметні тижні, психолого-педагогічні семінари тощо).

Отже, розвиток професійної компетентності майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти – це процес вибору й поєднання різних форм, методів, технологій для формування позитивних якостей особистості, професійної самосвідомості, індивідуального стилю роботи, підвищення професійної кваліфікації; використання сучасного педагогічного досвіду; ознайомлення з національною системою професійно-технічної освіти, новинками педагогічної преси; участь у роботі семінарів, тренінгів, конференцій.

Список використаних джерел:

1. Пуховська Л. Теоретичні засади професійного розвитку педагогів : рух до концептуальної карти. Порівняльна професійна педагогіка : науковий журнал, 2011. № 1. [Електронний ресурс]. Режим доступу : (<http://khnu.km.ua/root/res/2-7001-31.pdf>). <http://lib.iitta.gov.ua/2564/1>.
2. Енциклопедія освіти. Академія пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 609 с.
3. Day, S. Developing Teachers : The Challenge of Lifelong Learning. London : Falmer Press, 1999. 239 p.
4. Данилова Г.С. Педагогічний професіоналізм у контексті акмеології. Педагогічна освіта : теорія і практика. Психологія і практика : зб. наук. праць. К. : КМПУ ім. Б.Д. Грінченка, 2006. №5. С. 74-80.